

SEX ÄR POLITIK – MEN VAR ÄR PENGARNA?

En summering av 2018 års RFSU-rapport om Sveriges satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inom biståndet (2015–2017)

SYFTE

Med rapporten *Sex är politik – men var är pengarna?* har RFSU sedan 2009 undersökt hur Sveriges finansiella bistånd till SRHR ser ut. Syftet är att synliggöra om och hur svenska politiska åtaganden faktiskt blir till verkliga satsningar. Med årets rapport vill RFSU också lyfta fram några metodiska utmaningar kopplade till uppföljning av SRHR biståndet globalt. RFSU hoppas att rapporten ska fungera som ett underlag för dialog mellan olika svenska aktörer om den nuvarande globala krisen i finansiering till SRHR – och om hur dessa utmaningar bäst kan bemötas.

REKOMMENDATIONER

1. Under rapporteringsperioden (2015–2017) har Sveriges politiska SRHR åtaganden intensifierats - men det har inte skett någon ökning av andelen SRHR-medel av den totala svenska biståndsbudgeten. Samtidigt förväntas en historiskt hög ökning av Sveriges totala bistånd 2019–2020¹. ***Mot bakgrund av den globala krisen i finansiering till SRHR och Sveriges unika roll i frågan bör den svenska regeringen använda detta utrymme till att öka finansieringen till SRHR***
2. De nya hållbarhetsmålen kräver omfattande ekonomiska resurser. ***Det svenska SRHR -biståndet bör särskilt prioritera områden och grupper för vilka andra former av finansiering kan vara mycket begränsad*** och där Sverige har en särskilt stark röst och mervärde. Detta inkluderar säker abort, sexualundervisning och HBTQI-personers rättigheter.
3. Den svenska regeringen har under de senaste tre åren i allt högre grad betonat betydelsen av SRHR i humanitära insatser. Den nya svenska strategin för humanitärt bistånd nämner dock inte SRHR och det finns för närvarande ingen möjlighet att följa

¹ Budgetpropositionen 2018

finansiella medel till SRHR inom det humanitära arbetet. Med tanke på Sveriges prioriteringar och åtaganden inom båda områdena, bör större insatser för integrering av SRHR i det humanitära arbetet göras. ***En uppföljning av SRHR-finansiering inom humanitärt bistånd skulle vara en viktig utgångspunkt i ett sådant arbete.***

4. Sverige är en stor – ibland den största - givaren till FN och andra globala institutioner, inklusive WHO, UNFPA, UNESCO och Globala fonden. ***Sverige bör använda den tyngd som kommer med att vara en långsiktig och stor givare inom dessa institutioner, till att skapa mer finansiering till de mest ifrågasatta SRHR områdena;*** inklusive säker abort, sexualundervisning och HBTQI personers rättigheter
5. Det saknas idag enhetliga metoder för global uppföljning av SRHR-finansiering i biståndet. Det gäller särskilt vissa centrala komponenter som ryms inom SRHR, exempelvis sexualundervisning, sexuella rättigheter och säker abort. ***Sverige bör aktivt bidra med sin SRHR-kompetens i det arbete som idag pågår kring nya finansiella uppföljningsmekanismer för SRHR***

LUCKOR I INTERNATIONELL FINANSIERING

År 2017 dominerades den internationella SRHR-agendan av återinförandet av den så kallade ”munkavlerregeln”, Global Gag Rule (GGR). Policyn innebär att inget amerikanskt hälsobistånd får gå till icke-amerikanska organisationer som på något sätt arbetar med eller informerar om abort. Om inte nya satsningar görs på SRHR uppskattas att munkavlerregeln (mellan 2017 och 2020) kan resultera i ytterligare två miljoner osäkra aborter och att 22 000 fler kvinnor och flickor kommer att dö av komplikationer vid graviditet eller förlossning².

2017 präglades också av en stark motrörelse till de konservativa och populistiska krafterna, inte minst av *She Decides*-rörelsen som Sverige var med och initierade. *She Decides* är ett direkt svar på munkavlerregeln och en global rörelse för alla kvinnors och flickors rätt att bestämma över sin egen kropp. Genom *She Decides* bidrog Sverige och andra givare snabbt med nya medel till SRHR. Finansieringsunderskottet är dock så omfattande att betydligt mer medel behövs för att täcka alla behov. Exempel på befintliga finansieringsluckor inkluderar:

- **Ytterligare 7 miljarder dollar** krävs för att UNAIDS HIV/AIDS-mål ska kunna vara uppfyllda till år 2020
- **Det fattas 6 miljarder dollar årligen** för att tillgången till och information om preventivmedel till flickor och kvinnor i låg- och medelinkomstländer ska kunna säkras.

SVERIGES POLITISKA ÅTAGANDEN INOM SRHR (2015–2017)

2014 presenterade Sverige - som det första landet i världen - en feministisk utrikespolitik. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är ett av de sex målen. I december 2016 kom det nya policyramverket för svenskt bistånd. Bland de övergripande målområdena återfinns

² Mary Stopes International

Global jämställdhet och Jämlig hälsa, där både SRHR och HBTQ personers rättigheter återfinns som mycket tydliga prioriteringar.

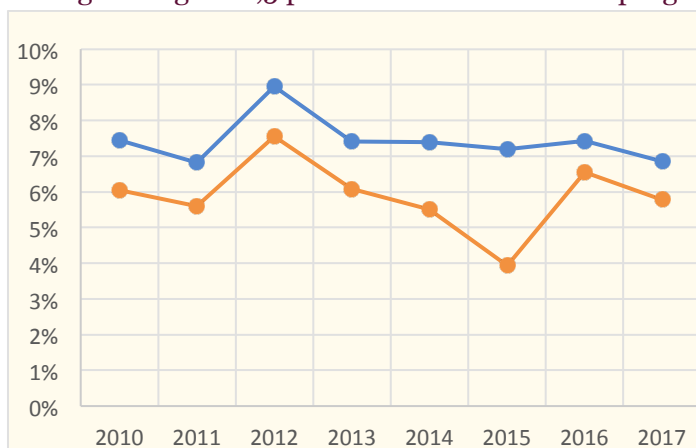
År 2017 var Sverige med och initierade *She Decides* (se ovan) och bidrog initialt med 200 miljoner kronor till rörelsen. De utfästelser som inledningsvis gjordes av Sverige och andra aktörer har lett till ett bredare politiskt stöd för frågorna och ytterligare finansiella åtaganden har sedan gjorts av en rad andra länder och givare.

Den svenska regeringen har under rapporteringsperioden i allt större utsträckning betonat vikten av SRHR i humanitära situationer, exempelvis på *World Humanitarian Summit 2016*. Den nya strategin för humanitärt bistånd³ nämner dock inte SRHR. Inte heller står något om hur Sverige avser integrera SRHR i det humanitära arbetet.

SVENSKT FINANSIELLT BISTÅND TILL SRHR

År 2016 gick cirka 2,7 miljarder kronor av den totala biståndsbudgeten till SRHR-initiativ och prognosen för 2017 är ungefär densamma. Den totala siffran för SRHR-bistånd består av ett antal underkategorier. Här märks en kontinuerlig ökning till kategorin som inkluderar preventivmedel och aborträttigheter. Sverige fortsätter vidare att vara en stark politisk aktör och bidragsgivare till multilaterala organisationer. Bland annat ger Sverige världen största kärnstöd till UNFPA. Prognosen för 2017 landar på 575 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis har det svenska biståndet till SRHR i absoluta siffror ökat 2015–2017⁴ och ligger nu på samma nivå som under 2012, som var ett rekordår vad gäller svenskt bistånd till SRHR. **Men när man tittar på SRHR-bistånd som andel av det totala biståndet har inte mycket hänt under de senaste åtta åren.** Med undantag för 2012 låg andelen på cirka 6 procent 2010–2014 (se röd kurva i tabellen nedan). År 2015 förändras nivån drastiskt och sjönk till 4 procent. Detta år bör emellertid ses som ett undantag (ojämförbart med andra år) på grund av en exceptionellt hög nivå av totalt bistånd⁵. En måttlig ökning till 6,5 procent kan ses 2016 och prognosen för 2017 är 6,0 procent.

Blå linje: UD:s beräkning. Röd linje: RFSU:s beräkning

³ Strategi för Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) 2017–2020

⁴ För 2017 är siffrorna en prognos.

⁵ Totala biståndet 2015 inkluderade bland annat höga flyktingkostnader och ett mycket stort bidrag till den gröna klimatfonden.

För att beräkna andelen bistånd till SRHR av det totala biståndet har RFSU använt den siffra som Sverige rapporterar som utvecklingsbistånd till OECD/DAC. Utrikesdepartementet (UD) använder en annan siffra för beräkning av det totala biståndet, där flyktingkostnader tagits bort och justeringar gjorts för skuldsedlar och förskottsbetalningar. Därmed skiljer sig beräkningarna åt. Om man tittar på förändringar över tid blir slutsatsen emellertid densamma: oavsett metod har det under de senaste åtta åren inte skett någon ökning av andelen SRHR av den totala svenska biståndsbudgeten.

UTMANINGAR RELATERAT TILL FINANSIELL UPPFÖLJNING AV SRHR GLOBALT

Global uppföljning av biståndsmedel till SRHR är ett mycket viktigt verktyg för att kunna säkerställa att politiska SRHR åtaganden matchas med finansiella åtaganden. Med det så kallade handlingsprogrammet för Kairokonferensen (kallat ICPD Programme of Action, 1995) fick världen nya och banbrytande mål för SRHR. Åren 1997–2015 gjorde UNFPA tillsammans med ett nederländskt demografiinstitut årliga beräkningar av kostnader för och internationell finansiering av Kairokonferensen handlingsplan. Ett antal givare och aktörer, inklusive den svenska regeringen, har använt denna metod för att beräkna biståndet till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Med tiden uppstod kritik kring tillförlitligheter i metodologin och inga globala mätningar gjordes åren 2015–2017. Ett nytt förslag för uppföljningsmetod har just presenterats⁶. RFSU menar den nya metoden har betydande begränsningar. Den kommer till exempel inte att underlätta uppföljning av finansiering till *specifika* SRHR-komponenter, såsom sexuella rättigheter, preventivmedel, säker abort och sexualundervisning.

⁶ U.N. Secretary General Report on Financial Flows to the ICPD PoA 2018